

ปัจจัยพหุภพการด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ด้านพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลและด้านความรู้เท่าทันสื่อกับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ของกลุ่ม Generation Y

ณิชาธิศม์ ลิ้มปนเทวินทร³

พัชนี เชนจรรยา⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และความรู้เท่าทันสื่อของคน Gen Y และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานที่มีความสัมพันธ์ต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล โดยมีสมมติฐานแยกเป็นสองส่วนได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ พฤติกรรมความเสี่ยงและความรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์กับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ และปัจจัยด้านการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และความรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณแบบสำรวจ ด้วยการใช้เกณฑ์การเจาะกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับคนกลุ่ม Gen Y ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี มีพฤติกรรมชอบโพสต์ข้อมูลส่วนตัวลงสื่อสังคมออนไลน์และมีพฤติกรรมชอบส่งและแชร์ข้อมูลส่วนบุคคลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีช่วงเวลาการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดตั้งแต่ 19:00 – 23:59 น. ด้านความสัมพันธ์ พบว่า ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านตัวแปรพหุภพการมีเพียงสองตัวแปรด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และความรู้เท่าทันสื่อเท่านั้นที่สามารถใช้พหุภพการร่วมกันได้กับความปลอดภัยทางไซเบอร์

คำสำคัญ: พฤติกรรมความเสี่ยง, การโจรกรรมข้อมูล, สื่อสังคมออนไลน์, การขโมยตัวตน, ความปลอดภัยทางไซเบอร์

³ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

⁴ ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Predicting Factors On Generation Y's Risk and Behavioral Usage of Online Social Media with Media Literacy and Safety on Cyber Space

Abstract

The main objective of this research is to study about Generation Y's social media behavioral factor and media literacy together with the correlation factor of social media usage and risk behavioral. This research consisted of two main assumptions started with the factors of social media behavioral, risk behavioral and media literacy that correlate with cyber security and the factors of social media behavioral with media literacy correlate with risk behavioral. This is quantitative research using purposive sampling with sample group of Generation Y required to use social media every day. The finding indicates that most respondents are female aged between 20-25 years with the behavioral of liking to post, check and share personal information on social media. The finding also shown that Generation Y will play social media mostly after work till night time in between 19:00 – 23:59. For correlation factors, all variables are positively correlated with statistically significant at 0.001. For predicting factors, they are only two factors of social media behavioral and media literacy that can only be used to predict the safety factor of cyber security.

Keywords: Risk behavioral, Theft of Information, Social Media, Identity Theft, Cyber Security

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกที่มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างก้าวกระโดด อินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นทุกสิ่ง (Internet of thing) ที่ถูกนำมาใช้ในทุกรูปแบบทั่วประเทศ ปัจจุบันพัฒนาการทางเครื่องมือและอุปกรณ์การสื่อสารได้ถูกแทรกซึมไปด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆรวมไปถึงการสร้างเครือข่ายสังคมหรือคอมมูนิตี้ออนไลน์ที่เชื่อมคนทั้งโลกเข้าไว้ด้วยกัน การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภคให้กับนักการตลาดต่างๆ รวมถึงความเสี่ยงบนโลกไซเบอร์ก็เกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายรูปแบบเพราะเทคโนโลยีที่สร้างอินเทอร์เน็ตให้กับโลก ทำให้ผู้คนบน

โลกสามารถเชื่อมต่อกันได้หมดไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม เทคโนโลยีจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของคนยุคใหม่และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม จากข้อมูลอ้างอิงของ พสุ เดชะรินทร์ (2560, 13 มิถุนายน) สามารถสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมของคนหลากหลายประการ เช่น 1) คนมีการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (Face to Face Communication) ที่น้อยลง เพราะจะพูดคุยกันผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือหรือ สื่อสังคมออนไลน์กันมากขึ้น 2) สื่อสังคมออนไลน์นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและการกระทำ จึงไม่น่าแปลกใจที่คนในยุคสมัยเก่าจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมในยุคสมัยใหม่และคนยุคสมัยใหม่ต้องปรับตัวและสร้างพฤติกรรมให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่คนกลุ่ม Generation Y (Gen Y) เป็นหลัก ด้วยเหตุผลที่ว่าคน Gen Y เป็นคนที่เกิดอยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีจากการใช้สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) เข้าสู่ยุคของสื่อใหม่ (New Media) ทั้งยังเป็นกลุ่มคนที่ต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงทางความคิดและพฤติกรรมที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน รวมถึงเป็นกลุ่มคนที่เล่นและมีความเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น YouTube Facebook Twitter Instagram และ Line ในรูปแบบต่างๆ ทั้งด้านของการทำงานและชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยกับเพื่อน อัปเดตชีวิตผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ติดตามข่าวสาร ติดตามชีวิตเพื่อน เพื่อการค้า และอื่นๆอีกมากมาย จากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าคน Gen Y เป็นกลุ่มคนที่มีปริมาณการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มาก โดยผลสำรวจด้านพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของ สพธอ. (2560, 5 ตุลาคม) ระบุว่า คน Gen Y มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ ได้แก่

1. การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ มีปริมาณการใช้งานมากเป็นอันดับที่ 1 แบ่งเป็น 3 ชั่วโมง 42 นาทีต่อวัน
2. การดูทีวี/ ดูหนัง/ ฟังเพลงออนไลน์ มีการใช้งานมากเป็นอันดับที่ 2 แบ่งเป็น 2 ชั่วโมง 18 นาทีต่อวัน
3. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกมออนไลน์ มีปริมาณการใช้งานมากเป็นอันดับที่ 3 แบ่งเป็น 2 ชั่วโมง 6 นาทีต่อวัน

อย่างไรก็ตามสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมติดอันดับที่คนกลุ่มนี้ชอบใช้ คือ YouTube (98.6%) Line (97.9%) และ Facebook (97.8%) จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึง

พฤติกรรมและปริมาณการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่ค่อนข้างหนักในแต่ละวัน และเป็นสาเหตุทำให้เกิดข้อสงสัยถึงความเข้าใจในด้านความปลอดภัย ความเสี่ยง และความพึงพอใจในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ว่าผู้ใช้งานมีความรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับใด รวมถึงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดการโจรกรรมข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต เพราะปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊กเป็นส่วนหนึ่งและเป็นส่วนสำคัญสำหรับคนทุกช่วงวัยส่งผลให้พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในเกณฑ์สูง ตามทฤษฎีของสื่อสังคมออนไลน์ แสงเดือน ผ่องพุด (2556, ตุลาคม) ระบุว่าสื่อสังคมออนไลน์ คือรูปแบบการสื่อสารที่มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบของการสร้างและการเผยแพร่ข้อมูล โดยมีคุณลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง คือ ทางที่หนึ่ง มีรูปแบบการทำงานในลักษณะออนไลน์และทางที่สอง สามารถใช้สร้างและเพิ่มเติมเนื้อหาได้ ซึ่งหลักๆแล้วสื่อสังคมออนไลน์สามารถใช้งานได้ผ่านอุปกรณ์การสื่อสารต่างๆได้ ทั้งนี้พฤติกรรมการใช้งานดังกล่าวอาจส่งผลกระทบทำให้เกิดอันตรายจากความประมาทกับตัวผู้ใช้งานแบบคาดไม่ถึงและด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการถูกคุกคามจากผู้ใช้งานคนอื่น การล้วงข้อมูล หรืออื่นๆอีกมากมาย สิ่งเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาโดยไม่ทันตั้งตัวและไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้หากผู้ใช้งานขาดความระมัดระวังและความรู้เท่าทันสื่อ ดังนั้นสื่อสังคมออนไลน์จึงเปรียบได้กับดาบสองคมสำหรับคนในยุคสมัยนี้ การเติบโตของเทคโนโลยีก่อให้เกิดทั้งประโยชน์และอันตรายควบคู่กันไป ความรู้เท่าทันสื่อและความปลอดภัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคนในยุคดิจิทัล ด้วยเหตุนี้จึงเหมาะที่จะทำการศึกษาด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้จากการค้นคว้าข้อมูลพบว่ามีงานวิจัยมากมายที่ทำการศึกษาเรื่องประเภทของอาชญากรรมทางไซเบอร์กับผลกระทบที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ปัญหา กฎหมายคุ้มครองการป้องกันและความปลอดภัยทางไซเบอร์ แต่อย่างไรก็ตามที่ผ่านมายังไม่มีงานวิจัยใดที่ทำการศึกษาครอบคลุมเรื่องของปัจจัยพหุภพการด้านพฤติกรรมการใช้งาน พฤติกรรมความเสี่ยงและความรู้เท่าทันสื่อที่อาจเป็นสาเหตุของคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการขโมยข้อมูลหรือตัวตนและการโดนโจรกรรมซึ่งอาจส่งผลกระทบในด้านของความปลอดภัย ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นว่าเป็นเรื่องที่ควรนำมาศึกษาต่อยอดเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้กับสิ่งที่ทำให้เกิดคดีการโจรกรรมข้อมูลต่างๆมากมายบนโลกไซเบอร์

วัตถุประสงค์งานวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ พฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล ความรู้เท่าทันสื่อ และความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ ของกลุ่มเจนเนชันวาย
- 2) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์กับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ ของกลุ่มเจนเนชันวาย
- 3) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลกับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ ของกลุ่มเจนเนชันวาย
- 4) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เท่าทันสื่อกับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ ของกลุ่มเจนเนชันวาย
- 5) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์กับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล
- 6) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เท่าทันสื่อกับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล
- 7) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยร่วมกันพยากรณ์ด้านพฤติกรรมการใช้งาน ด้านความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมและด้านความรู้เท่าทันสื่อต่อความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์

นิยามศัพท์

สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้งานเป็นประจำ เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และทวิตเตอร์

พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง ช่วงเวลาในการใช้งาน ความถี่ในการใช้งาน วัตถุประสงค์ในการใช้งาน รูปแบบการใช้งาน (โพสต์ ไลค์ คอมเมนต์ แชร์ ทวิต) ประเภทของข้อมูลที่ชอบโพสต์แบบส่วนตัวหรือทั่วไปและการตั้งค่าโพสต์แบบสาธารณะ

พฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล (Online Theft of Information) หมายถึง พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายต่อการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวแบบเห็นเซอร์และไม่เห็นเซอร์ข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ การเปิดเผยตัวตนจากการ Tag ตนเอง การอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น คิวสิเกมส์ออนไลน์ คิวสิซิงของรางวัล และการผูกบัตรเครดิตกับบัญชีส่วนตัว เป็นต้น

ความรู้เท่าทันสื่อไซเบอร์ (Media & Digital Literacy) หมายถึง ระดับความเข้าใจในการใช้งานฟังก์ชันของสื่อสังคมออนไลน์ ระดับความรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ระดับความรู้ถึงอันตรายและความเสี่ยงในการใช้งาน ระดับความรู้ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและระดับการใช้สื่ออย่างรู้ตัว

ความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ (Cyber Security) หมายถึง ระดับการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์จากการคัดกรองกลุ่มเพื่อน การตั้งค่าโพสต์แบบส่วนตัวและสาธารณะ การจำกัดประเภทของข้อมูลแบบส่วนตัวหรือทั่วไป รวมถึงความปลอดภัยในการใช้งาน ระดับความปลอดภัยต่อระบบการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลของสื่อสังคมออนไลน์และระดับความปลอดภัยโดยรวมจากการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับกลุ่ม Generation Y เป็นหลัก ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) รวมถึงสถิติที่ใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Pearson's Correlation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลและจะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความสัมพันธ์ (Significant) เป็นต้น โดยทั้งหมดจะใช้เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้ Regression Analysis มาใช้ศึกษาวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของคู่ตัวแปรที่มีมากกว่าสองตัวขึ้นไปเพื่อหาปัจจัยที่เป็นตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ด้านความปลอดภัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่คนกลุ่ม Generation Y เป็นหลักทั้งเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 20-37 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ เป็นประจำ เป็นต้น เพราะเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนประชากรที่ใหญ่ที่สุด ตามข้อมูลจากฐานเศรษฐกิจ (2560, 24 พฤศจิกายน) ระบุว่ากลุ่ม Gen Y มีประชากรรวมทั้งหมด 19,000,000 คน คิดเป็น 28% จาก 67,000,000 คน อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยนี้ยังได้เจาะกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อ้างอิงจากระบบสถิติทางการทะเบียนของกรมการปกครอง (2560) พบว่าจำนวนประชากรชายและหญิงช่วงอายุระหว่าง 20-37 ปี อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวนรวม

ทั้งสิ้น 2,762,795 คน การศึกษาวิจัยนี้ไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-Probability Sample) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกนในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างเพราะทราบถึงสัดส่วนที่แน่ชัดของจำนวนประชากร อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยนี้โดยรวมทั้งสิ้นมีจำนวน 448 คน

เครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ กับความปลอดภัยและการโจรกรรมข้อมูล โดยได้กำหนดการวัดค่าแบบสอบถามเป็น Likert Scale จำนวน 5 ระดับ จากน้อยที่สุดคือ (1) น้อย (2) ปานกลาง (3) มาก (4) และ มากที่สุด (5) มีจำนวนโดยรวมทั้งหมด 46 ข้อ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 12 ข้อ 2) ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 11 ข้อ 3) ปัจจัยด้านพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล จำนวน 8 ข้อ 4) ปัจจัยด้านความรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 7 ข้อ และ 5) ปัจจัยด้านความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ จำนวน 8 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามของตัวแปรแต่ละกลุ่มจากการทำ Pre-Test กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คนในเบื้องต้นก่อนเริ่มทำการเก็บจริงเพื่อดูค่า Alpha ตามวิธีของ Cronbach ว่าผ่านเกณฑ์หรือไม่ ตามข้อมูลของสมบัติ ท้ายเรือคำ (อ้างถึงในปวีณา ลีลาชัย, พลาญ จันทจรุทรภัทร, และอารีรัตน์ ปานศุภวัชร, 2557) ระบุว่าค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ที่เชื่อถือได้ควรมีค่าอยู่ที่ 0.70 ขึ้นไป โดยภาพรวมทุกตัวแปรผ่านเกณฑ์การตรวจสอบซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ โดยมีค่า Alpha อยู่ในระดับ 0.7 – 0.8 ตามรายละเอียดดังนี้ 1) ตัวแปรด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีค่า Alpha อยู่ในระดับ 0.823 2) ตัวแปรด้านพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลมีค่า Alpha อยู่ในระดับ 0.784 3) ตัวแปรด้านความรู้เท่าทันสื่อมีค่า Alpha อยู่ในระดับ 0.799 และตัวแปรด้านความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์มีค่า Alpha อยู่ในระดับ 0.740

สรุปผลวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ พฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลและความรู้เท่าทันสื่อกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ของกลุ่มเจนเรชั่นวาย สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยโดยทั่วไป

จากการศึกษาวิจัย พบว่า คน Gen Y จากจำนวนทั้งหมด 448 คนโดยส่วนมากเป็นผู้หญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 20-25 ปี อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่ม Generation Y มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะช่วงเวลากลางคืนจนถึงตี (19:00 – 23:59 น.) เพราะเป็นช่วงของการเดินทางกลับบ้านหรือพบปะเพื่อนฝูงทำให้มีการใช้งานมือถืออย่างมากขณะรอรถ ทั้งอัปเดตข่าวสาร ถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอและอัปโหลดหรือแชร์ข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์

ด้านการโดนโจรกรรมข้อมูล พบว่า มีคน Gen Y ส่วนน้อยเคยโดนโจรกรรมข้อมูลออนไลน์จากการเ้ากัญชีส่วนตัวมากกว่าการโดนคัดลอกข้อมูลและการขโมยตัวตนผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก นับเป็นจำนวน โดยประมาณ 1-2 ครั้ง ซึ่งคนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมที่ชอบส่งและแชร์ข้อมูลบนหน้าเพจของตัวเองส่งผลต่อความเสี่ยงที่อาจทำให้ข้อมูลส่วนตัวหลุดไปถึงมือผู้ไม่ประสงค์ดีที่อยู่ในเครือข่ายบัญชีส่วนตัวได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าข้อมูลส่วนตัวประเภทของพาสปอร์ตและตัวเครื่องบิน ใบจองที่ระบุชื่อ-นามสกุล/ที่อยู่/ เบอร์โทรศัพท์/บาร์โค้ด/คิวอาร์โค้ด และข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ จัดอยู่ในกลุ่มข้อมูลที่มีการโพสต์บ่อยที่สุด

ผลการวิจัย ด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

จากผลการวิจัย พบว่า คนกลุ่ม Gen Y มีวัตถุประสงค์การใช้งานอยู่ 2 ประการ คือ เพื่อติดตามข่าวสาร อัปเดตเทรนด์และเพื่อค้นหาเพื่อน/อัปเดตชีวิต/ติดตามชีวิตเพื่อน ส่วนมากคน Gen Y มักโพสต์/ทวีต/แชร์เรื่องราวของตนเองบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ แต่จะไม่ตั้งค่าโพสต์เป็นแบบสาธารณะ และแม้ว่าจะมีพฤติกรรมชอบอัปเดตเรื่องราวของตนเอง ก็มักจะไม่โพสต์หรือแชร์เรื่องราวที่ถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองบนสื่อสังคมออนไลน์ แต่กลับมีพฤติกรรมที่ชอบแชร์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นบนสื่อสังคมออนไลน์ของตนเองโดยตั้งค่าโพสต์เป็นแบบสาธารณะ นอกจากนี้ยังพบว่าคน Gen Y เป็นคนที่มีพฤติกรรมที่ค่อนข้างระวังตัวอยู่พอสมควรเพราะไม่ชอบรับแอดจากบุคคลที่ไม่รู้จัก

ผลการวิจัย ด้านพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล

ผลการวิจัยด้านพฤติกรรมความเสี่ยงแสดงให้เห็นว่า คน Gen Y มีพฤติกรรมความเสี่ยงน้อย เพราะเป็นคนไม่ชอบ Tag ตัวเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์แต่มักจะ Tag เพื่อนหรือครอบครัวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของตนเองและบุคคลอื่น โดยภาพรวมคน Gen Y ไม่มีพฤติกรรมที่ชอบแชร์ข้อมูลส่วนตัวของครอบครัว/เพื่อนทั้งแบบเห็นเซอร์และไม่เห็นเซอร์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เลย แต่กลับเป็นคนที่ชอบ Tag บุคคลอื่นมากกว่าตัวเอง และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เคยเห็นเพื่อนหรือครอบครัวโพสต์/ทวีต/แชร์ข้อมูลส่วนตัว เช่น บัตรประชาชน/บัตรเครดิต/ใบขับขี่/พาสปอร์ต/ทะเบียนบ้านทั้งแบบเห็นเซอร์และไม่เห็นเซอร์บนสื่อสังคมออนไลน์ สรุปแล้วพฤติกรรมที่ถือเป็นความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลของคน Gen Y มากที่สุด คือ การอนุญาตให้แอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ครัวออนไลน์ ครัวชิงรางวัลและอื่นๆ เข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งาน และพฤติกรรมของเพื่อน/ครอบครัว ที่ชอบแชร์ข้อมูลการเดินทาง/ใบจองที่มีระบุชื่อ-นามสกุล/รหัสการจอง/บาร์โค้ด/คิวอาร์โค้ด ของตนเองบนสื่อสังคมออนไลน์

ผลการวิจัย ด้านความรู้เท่าทันสื่อ

คน Gen Y ส่วนใหญ่มีระดับความรู้เท่าทันสื่ออยู่ในเกณฑ์ดีทุกระดับ เพราะหลักๆแล้วเป็นคนที่มีมักจะคิดก่อนโพสต์ ก่อนแชร์ข้อมูลใดๆอยู่เสมอ ด้วยเพราะรู้ดีถึงอันตรายและความเสี่ยงจากการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวบนสื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นสาเหตุหลักของการหลีกเลี่ยงจากอันตรายและความเสี่ยงจากการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวบนสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลทำให้ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การโดนโจรกรรมข้อมูล การโดนขโมยตัวตนอยู่ในเกณฑ์น้อย

การเปิดรับสื่อของคน Gen Y อาจจะเกิดขึ้นได้จากหลายช่องทางผสมผสานกันระหว่างสื่อเก่า และสื่อใหม่ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้เปิดกว้างต่อคอนเท้นท์ที่หลากหลายในทุกรูปแบบ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าคน Gen Y มีความเชี่ยวชาญในด้านของเทคโนโลยีออนไลน์อย่างมาก เพราะสามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้งานของตนเองได้จากการตั้งค่าระบบความปลอดภัย ทั้งรู้จักการใช้งาน Function ของสื่อสังคมออนไลน์ จำกัดประเภทของข้อมูล คัดกรองกลุ่มเพื่อน เป็นต้น จากข้อมูลทั้งหมดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าคนกลุ่ม Gen Y มีความรู้เท่าทันเรื่องเทคโนโลยีเป็นอย่างดีและยังเป็นคนที่ชอบพัฒนาตนเองอีกด้วยเพราะต้องคอยติดตามกระแสสังคมให้ทันอยู่เสมอ จึงต้องคอยพัฒนาทักษะด้านการเข้าถึงข้อมูลหรือการใช้งานเครื่องมือต่างๆให้ใหม่อยู่เสมอไม่ว่าแม้แต่สื่อสังคมออนไลน์

ผลการวิจัย ด้านความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์

โดยภาพรวมสรุปได้ว่า คนกลุ่ม Gen Y มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ปลอดภัย ส่งผลต่อเนื่องมาจากตัวแปรด้านของความรู้เท่าทันสื่อ และยังเป็นกลุ่มคนที่มีการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลที่ดีในระดับหนึ่ง ทั้งจากการตั้งค่าโพสต์แบบส่วนตัวและสาธารณะ จากการจำกัดประเภทข้อมูลแบบส่วนตัวและทั่วไป และจากการคัดกรองกลุ่มเพื่อน ซึ่งผลวิจัยชี้ให้เห็นว่า คน Gen Y เชื่อว่าสื่อสังคมออนไลน์นั้นมีความปลอดภัยในด้านการใช้งานอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามคน Gen Y คน มักไม่ค่อยเปลี่ยนรหัสผ่านบ่อยนัก ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการโดนโจรกรรมได้ สรุปแล้วคน Gen Y มีความพอใจต่อระบบความปลอดภัยของสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่พอสมควร ทั้งจากการแจ้งเตือนการล็อกอินเข้าสู่ระบบ เปลี่ยนรหัสผ่าน และอื่นๆ ผ่านอีเมล หรือต่อระบบการตั้งค่าความปลอดภัยแบบส่วนตัวและสาธารณะ เป็นต้น แม้ในปัจจุบันจะเริ่มมีการสร้างการรับรู้เรื่องความปลอดภัยและความรู้เท่าทันสื่อด้านพฤติกรรมการใช้งานเพิ่มมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ยังคงมีผู้ใช้งานถูกโจรกรรมข้อมูลออนไลน์อยู่อย่างต่อเนื่องเพราะบนโลกอินเทอร์เน็ตไม่มีอะไรที่แน่นอนและปลอดภัย ดังที่ประวิทย์ ลี้สถาพรวงศ์ (2559) ได้ระบุไว้ว่าที่ผ่านมามีการหลอกลวงและฉ้อโกงผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทุกวัน ฉะนั้นอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดีย่อมมีความเสี่ยงในการถูกโจมตีทางไซเบอร์และอาจส่งผลกระทบต่อในวงกว้างได้

ผลการวิจัย ด้านตัวแปรพยากรณ์

จากผลการวิจัยด้านตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์มีเพียงแค่สองตัวแปรที่สามารถใช้พยากรณ์ร่วมกันได้ คือ พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ($\beta = .160, p < 0.05$) และความรู้เท่าทันสื่อ ($\beta = .561, p < 0.05$) อย่างไรก็ตามตัวแปรด้านพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลไม่สามารถนำมาเป็นตัวแปรพยากรณ์ร่วมกันได้เพราะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ ($\beta = .030, p > 0.05$) จากผลการทำนายตัวแปรพยากรณ์พบว่ามีค่า R Square โดยรวมเท่ากับ .358 และค่าการเปลี่ยนแปลง Adjusted R Square มีค่าเท่ากับ .356 ซึ่งมีความน้อยกว่าเพียงเล็กน้อยโดยตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดส่งผลรวมกันคิดเป็น 35.6% ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน ด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีค่าเท่ากับ .175 ด้านความรู้เท่าทันสื่อมีค่าเท่ากับ .560

ตัวแปรพยากรณ์	R Square	Adjusted	สัมประสิทธิ์ถดถอย (ด้านความ ปลอดภัย)		t	Sig
		R Square	B	β		
พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์	.358	.356	.158	.175	4.609	.000
ความรู้เท่าทันสื่อ			.516	.560	14.706	.000

ภาพที่ 1: ตารางตัวแปรพยากรณ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามด้านความปลอดภัย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแล้วไม่พบว่าคู่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดย สุวิมล ติรภานันท์ (อ้างถึงใน ชลธิชา ใจพนัส, อรุณา เจริญสุข, และวิไลลักษณ์ ลังกา, 2556)

พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์กับความสัมพันธ์ด้านความปลอดภัย

โดยภาพรวมสรุปได้ว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์เพราะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงกระแสดอรับหรือความสำเร็จของสื่อสังคมออนไลน์ว่ามีอิทธิพลมากเพียงใดต่อคนกลุ่มนี้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่ม Generation Y ให้ความสำคัญต่อการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างมาก ทำให้การเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นไปอย่างง่ายดาย รวมถึงพฤติกรรมการใช้งานที่ยังมีมากเท่าไรก็จะยิ่งส่งผลต่อความปลอดภัยของข้อมูลที่อาจหลุดไปถึงมือผู้ไม่ประสงค์ดีหรือผู้ก่อการร้ายได้โดยง่ายหากขาดความระมัดระวังตัว ทั้งนี้ผลการจากวิจัยพบว่าคน Gen Y มักโพสต์/ทวีต/แชร์ เรื่องราวของตนเองบนสื่อสังคมออนไลน์และเคยแชร์เรื่องราวของครอบครัว/เพื่อนบนสื่อสังคมออนไลน์ของตนเองแบบสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับพฤติกรรมของคนที่เคยถูกโจรกรรมข้อมูลว่าเป็นกลุ่มคนที่ชอบส่งและแชร์ อย่างไรก็ตามคนกลุ่ม Generation Y จัดว่าเป็นคนที่ไม่ค่อยตั้งโพสต์แบบสาธารณะและไม่ค่อยรับแอดจากบุคคลที่ไม่รู้จักมากเท่าไรทำให้พฤติกรรมการใช้งานอยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัยระดับหนึ่งส่งผลให้ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่นี้อยู่ในเกณฑ์ต่ำเพราะคนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่ระมัดระวังในด้านของความปลอดภัย

พฤติกรรมความเสี่ยงกับความสัมพันธ์ด้านความปลอดภัย

ตามแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมและความปลอดภัยด้านไซเบอร์ ซึ่งให้เห็นว่า พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตคือหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดการโดนโจรกรรมข้อมูลเพราะ ข้อมูลส่วนตัวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทำให้อาชญากรหรือผู้ไม่ประสงค์ดีหลอกล่อเอาข้อมูลไปใช้เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองและสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ใช้งาน ผู้ใช้งานจึงควรระมัดระวังในการ โพสต์และแชร์ข้อมูลส่วนตัวของตัวเองและผู้อื่นบนสื่อสังคมออนไลน์ ดังที่ดร. เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ (2559, 13 สิงหาคม) ระบุว่า เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่บางประเภทสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนได้และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างรุนแรง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้โดยตรงจากช่องโหว่ด้านเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้ใช้งานอันเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการโจรกรรมข้อมูลบนโลกไซเบอร์

คน Gen Y มีพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลน้อยมาก เพราะมีพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่ระมัดระวัง ถึงแม้ว่าจะเป็นกลุ่มคนที่เกิดและโตอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ก็ยังสามารถปรับตัวและรู้จักการป้องกันที่ดีได้ ยิ่งผู้ใช้งานมีพฤติกรรมความเสี่ยงน้อยเท่าไร ความปลอดภัยก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ พฤติกรรมความเสี่ยงจึงมีความสัมพันธ์กับด้านของความปลอดภัย อย่างไรก็ตามผลวิจัยชี้ว่าคน Gen Y มีพฤติกรรมที่ชอบเปิดเผยตัวตน ชอบอวด ชอบไลค์ ชอบแชร์ข้อมูลหรืออัปเดตชีวิตของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในทุกวัน โดยไม่คำนึงถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ ส่งผลให้มีความเสี่ยงอย่างมากต่อการโดนขโมยตัวตน ผู้ใช้งานจึงควรเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้นกว่าเดิมเพราะข้อมูลที่เคยได้โพสต์ได้แชร์ผ่านอินเทอร์เน็ตไปแล้วจะไม่มีวันหายไป ด้วยผู้ให้บริการได้สร้างรอยเท้าของตัวเอง (Digital Footprint) เอาไว้ในโลกอินเทอร์เน็ตแล้วนั่นเอง ทำให้ผู้ใช้งานไม่สามารถลบล้างได้เลยว่าจะถูกผู้ไม่ประสงค์ดีจากเครือข่ายเพื่อนหรือบุคคลภายนอกนำข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้มาสร้างความเสียหายได้เมื่อไหร่ ผู้ใช้งานจึงไม่ควรสร้างพฤติกรรม ความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลแก่ตนเองทั้งจากการ Tag ตนเอง ครอบครัวยุติและเพื่อน จากการโพสต์หรือแชร์ข้อมูลส่วนบุคคลใด ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์

ความรู้เท่าทันสื่อกับความสัมพันธ์ด้านความปลอดภัย

องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของความรู้เท่าทันสื่อที่ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตควรต้องมี คือ การใช้สื่ออย่างรู้ตัวและมีสติ พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีความเชื่อมโยงทางตรง กับความรู้เท่าทันสื่อ (Media & Digital Literacy) เพราะผู้ใช้งานจะสามารถควบคุมและ กำหนดการใช้งานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามแต่ละประเภทของสื่อ ทำให้การใช้งานสื่อ สังคมออนไลน์เป็นไปอย่างปลอดภัยและยังสามารถช่วยป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้จาก พฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลด้วย จากผลการวิจัยโดยรวมด้านความรู้เท่าทัน สื่อกับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ พบว่า คน Gen Y มีความรู้เท่าทันสื่อมากส่งผลให้การใช้ งานเป็นไปอย่างปลอดภัย โดยคนกลุ่มนี้มักคิดก่อนโพสต์ ก่อนแชร์ข้อมูลใดๆอยู่เสมอ อีกทั้งยัง รับรู้ถึงอันตรายและความเสี่ยงจากการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยจึงสามารถ สรุปได้ว่าปัจจัยด้านความรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามด้านของความปลอดภัยบน โลกไซเบอร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลบางส่วนกับนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ และกลุ่มคน วัยทำงานที่มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อยู่เป็นประจำ จึงวิเคราะห์ได้ว่าคน Gen Y นั้นมีความรู้ ความเข้าใจด้านการใช้งานมากพออยู่แล้วด้วยเพราะอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือองค์กรที่มีการสอน การแนะนำ หรือการรักษาความปลอดภัยที่ดีทำให้มีองค์ความรู้เรื่องความรู้เท่าทันสื่อระดับ หนึ่ง ด้วยเหตุนี้ระดับความสัมพันธ์ของคู่ตัวแปรจึงอยู่ในเกณฑ์สูง

อุราเพญ ยัมประเสริฐ, นพมาศ ปลัดทอง, และอังคณา ศิริอำพันธ์กุล (2559) ได้ให้ ความหมายของความรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นตัวช่วยให้ผู้ใช้งานรับรู้ เข้าใจ ประเมิน และสร้างสรรค์ เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกครอบงำ ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าคนที่มีความรู้เท่าทันสื่อที่ดีควรมีความเข้าใจ ในเรื่องของประเภทและเนื้อหาของสื่อว่าข้อมูลแบบไหนเหมาะกับสื่อประเภทใด รวมถึงการ ตีความหมายและการนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ล้วนแล้วแต่เป็นความรู้เท่าทันสื่อทั้งสิ้น ปฏิบัติการตอบสนองหรือพฤติกรรมการใช้งานก็สามารถใช้เพื่อวัดระดับความรู้เท่าทันสื่อได้ เช่นกัน สิ่งหนึ่งที่ผู้ใช้งานควรต้องคำนึงถึงอยู่เสมอคือวัตถุประสงค์ของการใช้งานสื่อประเภท ต่างๆว่ามีไว้เพื่ออะไรและใช้สำหรับอะไรเพื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามความหมายของความรู้เท่าทันสื่อในการศึกษาวิจัยนี้คือการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพื่อ ไม่ให้เกิดผลกระทบหรือถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลให้แก่ ผู้ใช้งานเอง ความปลอดภัยจากการใช้งานคือประโยชน์ที่จะได้รับและยังตอบวัตถุประสงค์ของ ผู้วิจัยอีกด้วย

พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์กับความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมความเสี่ยง

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล เพราะหากผู้ใช้งานไม่รู้จักการป้องกันหรือรักษาความปลอดภัยของข้อมูลตนเอง พฤติกรรมการใช้งานก็อาจกลายเป็นพฤติกรรมที่สร้างความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลได้ PPTVHD36 (2560, 28 เมษายน) ได้ระบุถึงพฤติกรรมของผู้ใช้งานทั่วไปที่สร้างความเสี่ยงต่อการถูกโจมตีทางไซเบอร์ออกเป็น 4 ข้อหลัก คือ การแชร์ข้อมูลต่างๆผ่านทางโทรศัพท์ การยอมกรอกข้อมูลส่วนตัวเพื่อแลกของรางวัล การแชร์ข้อมูลที่ใช้กันอยู่เป็นประจำและเป็นข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงได้ และการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านการเชื่อมต่อ Wi-Fi สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการใช้งานที่พบเห็นได้โดยทั่วไป ตามทฤษฎียังได้ระบุถึง 6 สิ่งต้องห้ามที่ไม่ควรโพสต์ลงสื่อสังคมออนไลน์อย่างเด็ดขาด ได้แก่

1. ที่อยู่บ้านและที่ทำงาน เพราะผู้ไม่หวังดีอาจจะคอยติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ใช้งานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเรา
2. ภาพของเด็กบางคน เพราะอาจจะเป็นการระบุตัวตนให้ผู้ไม่หวังดีมาลักพาตัวได้
3. รายละเอียดของวันหยุด ไม่ควรบอกเพราะผู้ไม่หวังดีอาจจะอาศัยจังหวะที่ผู้ใช้งานไม่อยู่บ้านก่อการโจรกรรมทรัพย์สินได้
4. เบาะแสรหัสผ่าน ไม่ควรระบุเพราะอาจจะชี้ช่องทางให้เหล่าแฮกเกอร์เข้าถึงข้อมูลของเราได้
5. รูปภาพส่วนตัว ไม่ควรโพสต์รูปโป๊ รูปเปลือยหรือรูปเซ็กซี่ลงบนเฟซบุ๊กและสื่อสังคมอื่นๆ เพราะภาพอาจจะถูกนำไปใช้หรือเผยแพร่ต่อในทางเสียหายได้
6. ข้อมูลบัตรเครดิตและข้อมูลการเงินทั้งแบบที่ปิดตัวเลขและไม่ปิดตัวเลข เป็นสิ่งที่ไม่สมควรโพสต์ลงสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้ไม่ประสงค์ดีหรือเหล่าผู้ก่อการร้ายที่แฮ็กเข้าระบบสามารถนำเอาข้อมูลไปปลอมแปลงหรือเช็คได้ว่าเป็นของธนาคารใดและนำไปใช้เพื่อประโยชน์แก่ตนเองได้

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ผลการวิจัยในแง่ของความปลอดภัยพบว่าคนกลุ่ม Gen Y มีพฤติกรรมในการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลอยู่มากพอสมควร ทั้งจากการคัดกรองกลุ่มเพื่อน

จากการตั้งค่าโพสต์แบบส่วนตัวและสาธารณะรวมถึงจากการจำกัดประเภทข้อมูลแบบส่วนตัวและทั่วไป ทำให้ระดับความสัมพันธ์ของคู่ตัวแปรนี้อยู่ในเกณฑ์สูงส่งผลให้การโดนโจรกรรมข้อมูลออนไลน์มีน้อย แม้พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์จะมีมากแต่หากสามารถควบคุมการใช้งานของตนเองได้ก็จะช่วยลดพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการถูกโจรกรรมข้อมูลได้เช่นกัน

ความรู้เท่าทันสื่อกับความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมความเสี่ยง

พฤติกรรมของผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีความสำคัญเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการศึกษาเรื่องความรู้เท่าทันสื่อ การมีความรู้เรื่องการทำทันสื่อเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้ใช้งานควบคุมและกำหนดกรอบการใช้งานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามประเภทของสื่อแล้วยังช่วยป้องกันภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้งานในเบื้องต้นได้อีกด้วย ซึ่งก่อนจะมีความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเบื้องต้นถึงพื้นฐานการทำงานของสื่อที่จะใช้และประเภทของสื่อเพื่อความปลอดภัยในการใช้งาน

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยด้านความรู้เท่าทันสื่อของคนกลุ่ม Generation Y กับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันแต่อย่างใด ด้วยเพราะคนกลุ่มนี้เป็นคนมีความรู้เท่าทันสื่อที่ดีอยู่แล้วรวมถึงมักคิดก่อนโพสต์ ก่อนแชร์ข้อมูลใดๆอยู่เสมอ ทำให้วิเคราะห์ได้ว่าคนกลุ่มนี้ไม่มีพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลแต่อย่างใดซึ่งเกณฑ์ความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่นี้ติดลบส่งผลทำให้คู่ตัวแปรไม่สัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์ได้อีกว่า ยิ่งคนกลุ่มนี้มีความรู้เท่าทันสื่อมากเท่าไร ก็จะช่วยลดพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลลงได้มากขึ้นเท่านั้น

ตัวแปรพยากรณ์

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ด้านพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลและด้านความรู้เท่าทันสื่อไม่สามารถใช้เป็นตัวแปรพยากรณ์ร่วมกันต่อความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ได้ ซึ่งมีเพียงสองตัวแปรคือด้านพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และความรู้เท่าทันสื่อเท่านั้นที่สามารถใช้เป็นตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ด้านความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ของคนกลุ่ม Generation Y ได้ ปัจจัยด้านพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูลไม่สามารถนับเป็นหนึ่งตัวแปรในการพยากรณ์ร่วมกันได้

เพราะมีความผกผันจากปัจจัยด้านอื่นๆมาเกี่ยวข้องด้วย ตัวแปรในด้านอื่นๆ เช่น การผิวนโยบายด้านการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งาน (Privacy Policy Breach) ระบบความปลอดภัย (Security System) หรือความผิดพลาดที่เกิดจากมนุษย์ (Human Error) ก็อาจจะใช้เป็นตัวแปรร่วมกันพิจารณาความปลอดภัยได้เพราะนับเป็นปัจจัยภายนอกอาจเกิดขึ้นได้นอกเหนือการควบคุมของผู้ใช้งาน ปัจจัยด้านอื่นๆเหล่านี้จึงเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่สามารถนำมาพิจารณาเพิ่มเติมร่วมกันกับพฤติกรรมการใช้งานและความรู้เท่าทันสื่อ

ข้อเสนอแนะ สำหรับการประยุกต์ใช้

- 1) ทำการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น คนกลุ่มผู้สูงอายุ (Baby Boomer) หรือกลุ่มคน Generation Z เพราะเป็นกลุ่มคนที่เกิดและโตอยู่ในยุคเฟื่องฟูทางเทคโนโลยี เพื่อวัดและวิเคราะห์ระดับความรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องหรือแตกต่างกันออกไป
- 2) ศึกษาเพิ่มเติมด้านทัศนคติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์กับทัศนคติด้านความปลอดภัยว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่
- 3) ทำการศึกษาต่อยอดออกไปในทิศทางอื่นๆถึงภัยอันตรายจากสื่อสังคมออนไลน์ (Cyber Crimes) เช่น พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์กับเรื่องสะเทือนใจจากภัยบนโลกออนไลน์ของกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ รวมถึงศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆที่ส่งผลต่อความปลอดภัยทางไซเบอร์ เช่น ด้านของกฎหมายการคุ้มครองผู้ใช้งาน หรือด้านของข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัย เป็นต้น
- 4) ทำการศึกษาถึงประโยชน์การใช้งานเพื่อลดความเสี่ยงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล และปัจจัยด้านความปลอดภัยกับสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดทักษะ หรือ ความรู้เท่าทันสื่อ

ข้อเสนอแนะ สำหรับงานวิจัยในอนาคต

สำหรับหน่วยงานภาครัฐ:

1. จากการศึกษากฎหมายด้านความปลอดภัย พบว่า ในประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายใดมารองรับเรื่องของความปลอดภัยจากการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากนัก ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรออกกฎหมายคุ้มครองผู้ใช้งานและจำกัดสิทธิในประเภทของข้อมูล
2. จากการศึกษารื่องภัยคุกคามทางไซเบอร์ พบว่า มีคดีต่างๆเกิดขึ้นมากมายทั้งจากความหละหลวมของระบบหรือจากพฤติกรรมการใช้งาน หน่วยงานภาครัฐจึงควรจัดตั้งองค์กรเฝ้าระวังสื่อ (Media Monitoring) เพื่อป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์

และควรปรับปรุงฐานระบบความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มระดับการป้องกันภัยให้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. เนื่องจากปัญหาภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็นอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงระดับประเทศ หน่วยงานภาครัฐจึงควรจัดตั้งศูนย์ร้องเรียนรับแจ้งเหตุ (Call Center) ตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อประชาชนพบเจอสิ่งผิดปกติที่เกิดจากฐานระบบ หรือพฤติกรรมการใช้งาน เพื่อป้องกันเหตุร้ายได้ทันการณ์
4. จากการศึกษาผลการวิจัยด้านความปลอดภัย พบว่า ประชาชนยังมีความรู้เรื่องความปลอดภัยไม่มากพอส่งผลถึงความประมาททำให้เกิดผลกระทบจากการใช้งาน ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หน่วยงานภาครัฐจึงควรเพิ่มความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ด้วยการจัดสัมมนาเรื่องการป้องกันภัยคุกคามบนโลกไซเบอร์ เพื่อเพิ่มระดับความปลอดภัยจากการใช้งานให้เพิ่มมากขึ้น
5. เมื่อสื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและเริ่มเข้ามามีบทบาทกับเยาวชนมาก หน่วยงานภาครัฐจึงควรให้สถานศึกษาปลูกฝังเรื่องของความรู้เท่าทันสื่อให้แก่เยาวชน ด้วยการเปิดสอนวิชาด้านความรู้เท่าทันสื่อและความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ เพื่อลดพฤติกรรมความเสี่ยงใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากพฤติกรรมการใช้งาน

สำหรับองค์กรเอกชน บริษัทและสถานประกอบการทั่วไป

6. ปัจจุบันคนไทยมีพฤติกรรมและปริมาณการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่ค่อนข้างมากในแต่ละวัน ดังนั้นเพื่อป้องกันภัยคุกคามต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ องค์กรเอกชน บริษัทและสถานประกอบการทั่วไป ควรจัดคลาสอบรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ภายในบริษัท
7. ทุกองค์กรควรเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยการจากกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับใช้ว่าด้วยการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ภายในองค์กร ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงที่ทำให้ข้อมูลสำคัญรั่วไหลไปถึงมือผู้ไม่ประสงค์ดี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

PPTVHD36. (2560, 28 เมษายน). อย่าทำ! 4 พฤติกรรมล่อเป้าอาชญากรไซเบอร์ [บทความออนไลน์]. สืบค้น จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ไลฟ์สไตล์/53156>

แสงเดือน ผ่องพูน. (2556, ตุลาคม). สื่อสังคมออนไลน์: แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้. *สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา*, 3(20), 1-3.

ชลธิชา ใจพนัส, อรุมา เจริญสุข, และวิไลลักษณ์ ลังกา. (2556). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารวิชาการ Veridian E Journal*, 6(3), 286-304

ฐานเศรษฐกิจ. (2560, 24 พฤศจิกายน). ประชากรไทย Gen Y ใหญ่สุด พฤติกรรมสร้างโอกาส-ความเสี่ยง (1) [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.thansettakij.com/content/234315>

ดร.พสุ เดชะรินทร์. (2560, 13 มิถุนายน). พฤติกรรมของคนกับสื่อสังคมออนไลน์ [บล็อก]. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641565>

ประวิทย์ ลีสถาพรวงศา. (2559). เตรียมการอย่างไรเพื่อรับมือ Internet of Things (IoT). *วารสารวิชาการ กสทช*, 2560 (ฉบับพิเศษ), หน้า 26-32.

ปวีณา ลีลาชัย, พลาญ จันทจรุฑภัทร, และอารีรัตน์ ปานศุภวัชร. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการจัดการที่ดีกับผลการดำเนินงานของธุรกิจห้องเช่าและหอพักในจังหวัดสวคาม. *วารสารการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยสวคาม*, 6(4), 108-118.

พ.อ.ดร. เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2559, 13 สิงหาคม). เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Disruptive Technology) [บทความออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://www.it24hrs.com/2016/disruptive-technologies-technology/>

ระบบสถิติทางการทะเบียนของกรมการปกครอง. (2560). สถิติประชากรและบ้าน-จำนวนประชากร แยกอายุ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php

สพธอ. (2560, 5 ตุลาคม). รู้ใจ Gen ใช้เน็ตอย่างไร เพื่อขายให้โดนใจ [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.etda.or.th/content/internet-use-categorized-by-generation.html>

อุราเพ็ญ ยิ้มประเสริฐ, นพมาศ ปลัดทอง, และอังคณา ศิริอำพันกุล. (2559). การรู้เท่าทันสื่อ: ประโยชน์และการนำไปใช้ กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 8(2), 183-195.